

SADZ (13) *sb m*

sádz; sadz- z *tekstów nieoznaczających pochyleń lub oznaczających niekonsekwentnie.*

sg N sádz (11). $\diamond$ *G* sadza (1), [sádzu]. $\diamond$ [A sádz.] $\diamond$ *L* sadzu (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Ogrodzone miejsce przeznaczone do trzymania zwierząt (głównie ptaków); zagroda, klatka; aviarium Mącz, Cn; cohors, ornithon, saginarius, vivarium Mącz; leporarium Calep (10) : Cohors [...] chors, Oplecione mieyfce w którym kury y yníze ptáitwo chowáya/ Sadz/ Lafek. Mącz 59b.*

sadz do czego (2): Vivarium, Locus in quo vel aves, vel pisces, vel ferae continentur Sadz/ fadzawká/ ogród/ leśicá do chowania ptaków/ ryb/ y zwierząt. Mącz 500b, 364b. Cf [»sadz do gęsi«].

sadz czyj [= dla czego] (5): Leporarium – Sádz wżeliakiego zwierzca. Calep 592a. Cf Wyrażenia.

[*W porównaniu: Dla czego żywot dworfki/ ták mi fye widzi że iest włáfnie iáko fadz abo kóćiec gdzie kury fadzáiá LorichKosz 70 (Linde).*]

Wyrażenia: [»sadz do gęsi«: W małym domku podle wielkiego domu fładru sztuka, sadź [! błąd transkrypcji] wielgi do gęsi InwMieszcz 1586 nr 273.]

»sadz kaczy« = nessotrophion Calep (2): Nessotropheum, Kociec álbo fadz kaczy álbo mieyfce gdzie ye karmią/ chowáya. Mącz 246b; Calep 697a.

»sadz ptaszy« (1): Ornithoboscion – Sądzi [lege: sadz i], koczie cptałzi [!], ktatka [!]. Calep [739]a.

»sadz zajęczy« (1): Lagotrophia – Sadz zaięczi. Calep 579a.

Szereg: »sadz, i (a(l)bo) kociec« [szyk 2:2] (4): Ornithon, Sadz álbo kociec w którym kury tuczą. Mącz 269b, 246b; Chenoboscion – Kocziecz gęfzy, fádz. Calep 188b, [739]a; [LorichKosz 70 (Linde)].

a. [*Zanurzona w wodzie skrzynia lub zagroda, gdzie trzymane są żywe ryby: Z kuchniej jest wyście na jezioro drzwiami, z których jest chodzenie do sadzu, w którym ryby chowają na jeziorze LustrPom 195; stery stosy drew na 5 sążni, łodzja i półsiatek i sadź [! błąd transkrypcji]. InwMieszcz 1576 nr 208; Kleniow tu niemáłz/ ále fą iążwice [!]/ Viął ich kucharz áłz do połowice. Ošťátek niech w sadz poko żywe władzi BielawMyśl F2].*

2. *Staw rybny; ichthyotropheum Mącz; ichthyotrophium, receptaculum animalium aquatiliun, servaculum a. vivarium piscium Cn (3) : Item zeznal ze stemze Andrzeikiem vkradl 16 karpow S fchadza Na Nowey grobly LibMal 1554/184v; Mącz 164a.*

[*Wyrażenie: »sadz rybi«: Sadz ryby cetaria i(d est) vivaria, in quibus cete et alii pisces sunt ReuchlinBartBydg gv.*]

Szereg: »sadzawa albo sadz« (1): Piscinarius – Ktori ma rib došťátek władzawie, albo wfsadzu. Calep 809a.

3. [*Rodzaj skrzyni (prawdopodobnie na ubiory): 1 kosz słomiany, dwie siedle, 3 łóža na nich pościel, sadz, fasa wielga, 2 stoły InwMieszcz 1559 nr 87.*]

Synonimy: 1. gajek, klatka, kociec, lasa, lasek, lesica, ogrod, ptasznik; 2. rybnik, staw.

Cf SAD, SADZAWA, SADZAWICA, SADZAWKA, 2. SADZIEC

JR, (LW, MC, MN)